

2006. április

"Segítőkéz" Lelkisegély Telefonszolgálat, Debrecen

Tartalom:

Bevezetés
Rövid hírek, információk
Programjaink
A Szolnoki Országos Találkozóról
Beszélgetés a Lovardában
Kínai tanmesék
Könyvajánlat

Bevezetés

Kedves Ügyelőkársak!

Az elmúlt hónapban elmaradt szupervíziókat most pótoljuk be, szombati napon, összevont formában.

A múltkor ígértem, hogy a szolnoki országos találkozón elhangzott Dr. Kukorelli Katalin előadását közölni fogjuk. Köszönöm a régióújság szerkesztőjének, Erzsikének, hogy ezt lehetővé tette, hiszen nem hiába volt ez az előadás sikeres tavaly. Ahogy most szerkesztés közben a szövegre is figyeltem, valóban – a munkánk szempontjából is – sok tanulsággal szolgált a magát laikusnak nevező nyelvész.

És Viktor barátunk is írt egy beszámolót, ami így, olvasva is nagyon izgalmas beszélgetésről tanúskodik.

Jó tavaszvárást, kellemes ünnepeket és

Jó ügyeleteket!

Debrecen, 2006. április 5.

Rénes László

április

Rövid hírek, információk

➤ SZOCIÁLIS ALAPON

RENDSZERES SZOCIÁLIS SEGÉLY két jogosultsági címen kapható. Az aktív korú egészségkárosodottnak járó rendszeres szociális segély feltétele, hogy a kérvényező a 18. életévét betöltötte, de aktív korú, munkaképességét legalább 67 százalékban elveszítette, illetve vakok személyi járadékában vagy fogyatékosági támogatásban részesül. Havi jövedelme, valamint a családjában az egy főre eső jövedelem pedig nem haladhatja meg a 20640 forintot. A támogatás összege 20640 forint. Az aktív korú nem foglalkoztatottak rendszeres szociális segélye annak a nem foglalkoztatott aktív korú személynek jár, akinek havi jövedelme nem haladja meg a 18060 forintot, családjában az egy főre eső jövedelem pedig nem több 20640 forintnál. A támogatás összege 18060 forint.

AZ IDŐSKORÚAK JÁRADÉKÁBAN változás, hogy az eddigi két támogatási összeg helyett 2006-tól már három létezik. A folyósítás feltétele a 62. életév vagy az adott személyre vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatár betöltése, míg a családban az egy főre eső jövedelem nem lehet több 20640, egyedülálló esetén 24510 forintnál. A támogatás összege attól is függ, hogy a jogosult egyedül élő a 75. életévét betöltötte-e. Mindezeket figyelembe véve a járadék 20640, 24510 vagy 33540 forint lehet.

*Kiegészítve a törvényben foglaltakat, **debreceni plusz lehetőség**: Gyógyfürdőbe szóló ingyenes belépő. Ingyenes ebédlehetőség: 40 kijelölt oktatási intézményből lehet minden délben elvinni. Felvilágosítás a Családsegítőkből vagy a Szociális Irodán (Új Városháza).*

GYERMEKVÉDELEM: A rendszeres gyermekvédelmi támogatást január 1-jétől a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény váltotta fel. Ezentúl pénzt – rendszeresen – nem folyósítanak ezen a jogcímen, helyette a gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, egyszeri 5 ezer forintos támogatásra és külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmények igénybevitelére van lehetőség. Kiegészítő gyermekvédelmi támogatást kaphat az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó, aki a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban, nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban vagy időskorúak járadékában részesül. A támogatás 3500-5000 forint gyermekenként. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülhet – évente legfeljebb háromszor – az a gyermeket gondozó család, amelyik időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerül. A segítség egyszeri összege 3000 és 7000 forint között lehet.

*Kiegészítve a törvényben foglaltakat **debreceni plusz lehetőség**: Akinek családjában az egy főre eső nettó jövedelem nem haladja meg az 52000 forintot – 15 ezer forint értékben babakelengyét, vagyis vásárlási utalványt kaphat. Nehéz helyzetben lévő, ám tehetséges diákok segítése. Akiknek az előző 2 tanév során tanulmányi átlaguk meghaladta a 4,5-et, s valamilyen jegyzett versenyen eredményt ért el, azok 10 hónapra havi 5000 forintos tanulmányi támogatást kaphatnak. Felvilágosítás a Családsegítőkből vagy a Szociális Irodán (Új Városháza).*

LAKBÉRTÁMOGATÁS: Újonnan bevezetett ellátás a lakbértámogatás. Ezt azok vehetik igénybe, akiknek nincs a tulajdonukban ingatlan, nem állami vagy

önkormányzati lakásban, hanem magántulajdonú ingatlanban élnek bérlőként és gyermeket nevelnek. Kritérium tovább, hogy az egy főre eső jövedelem nem haladhatja meg a 38700 forintot.

ÁPOLÁS: Az ápolási díj összege súlyos fogyatékos személy vagy 18 év alatti tartós beteg ápolása esetén a nyugdíjminimum, vagyis 25800 forint, 18. életévét betöltött tartósan beteg ápolása esetén 20640 forint, fokozott ápolást igénylő súlyos fogyatékos esetén pedig 33540 forint. A 18. életévét betöltött, tartósan beteg ápolása esetén feltétel továbbá, hogy az ápoló családjában az egy főre eső jövedelem nem haladja meg a 28700 forintot.

ÁTMENETI SEGÍTSÉG: Pénzbeli időszaki segély állapítható meg annak, akinek lakása elemi csapás okozta kár következtében életveszélyessé vált, lakhatatlan, és a lakhatást önerőből nem tudja megoldani. A legfeljebb 12 hónapra adható bérleti díj-támogatás mértéke legfeljebb 30 ezer forint lehet havonta. Ezt például a belvíz sújtotta ingatlanok lakói is igénybe veheti.

TEMETÉSKOR: Módosult a temetési segély jogosultsági feltétele 2006. március 1-jétől, így a támogatás már nem csak a helyben szokásos legolcsóbb temetés esetén adható. A családban élők esetén az egy főre eső havi jövedelem nem haladhatja meg a 38600 forintot, a benyújtott temetési számla pedig nem lehet 30 napnál régebbi. A támogatás mértéke a jövedelem függvényében 30960 vagy 41280 forint.

➤ **BÖJTKÚRA: IGEN VAGY NEM?**

Valóban egészséges a böjt?

A böjtkúra során egy sereg káros anyag kiürül a szervezetből, így az anyagcsere-folyamatok és az immunrendszer megkönnyebbül, működésük kiegyensúlyozottabbá válik.

Milyen szerepet játszik a bélrendszer a kúra alatt?

Mivel a bélnyálkahártya a szervezet legnagyobb felszívó és kiválasztó felülete, nem kis feladatot kap a lékúrák során. Ezért gondoskodni kell a mindennapos béltisztításról, pl. keserű vizekkel, beöntéssel, kolonhidroterápiával. Ha letisztul a bélfal, javul a kúra után az emésztés és felszívódás, csökken az idegen anyagok vérbe jutása, a kúra során pedig tetemes mennyiségű salakanyag, erjedési és rothadási termék távozik.

Károsodik-e a bélflóra?

Ha csak gyógyvizekkel és szelíd beöntéssel, bélfürdővel történik a béltisztítás, semmilyen szövődménnyel nem kell számolni. Ha a kúrát a megfelelő szabályok szerint végezzük, akkor a bélflóra inkább regenerálódik, mintsem károsodik a böjt során.

Miben változik a szervezet a böjt alatt?

A felesleges zsír és fehérjeraktárak lebontásának köszönhetően a szervezet minden egyes sejtje sokkal hatékonyabban képes működni, javul a sejtanyagcsere. A gyulladást, allergiát kiváltó anyagok többsége kiürül, a bélrendszer megnyugszik, az erek átjárhatóbbá válnak, mert falukról a felrakódott zsír lebomlik, a bőr megtisztul, feszebb, hamvasabb lesz. **Mindenki böjtölhet?**

Terhesség és szoptatás alatt nem szabad böjtölni és salaktalanító kúrát végezni, mert jelentős mennyiségű toxin juthat a magzat szervezetébe is. Ha valaki gyógyszert szed, valamilyen betegsége, tisztázatlan panasza van, csak orvosi kontroll mellett böjtöljön.

Jár-e éhezéssel a böjt?

Az első 2-3 nap után csak akkor, ha valamit nem jól csináltunk, pl. nem iszunk eleget vagy nem egyenletesen osztjuk el a folyadékbevitelt, nincs mindennap béltisztítás, túl nagy a stressz.

➤ **Kiegyensúlyozott kismamák**

Kismamaklub nyílt márciusban a Jerikó u. 1. szám alatt működő Életfa Központban. Hétfőnként 17 órától kezdődnek a foglalkozások. A várandósságra, szülésre és szülővé válásra felkészítő előadásokon kívül minden alkalommal szakszerű kismamatornát és relaxációt tartanak. Magzatszívhang-hallgatás, videó-, DVD-k diaszemléltetés, és ha szükséges, szülés-nőgyógyász szakorvos ellenőrzés a résztvevő állapotát. Ultrahangvizsgálatra is lehetőségük van a kismamáknak, mégpedig háromdimenziós, térhatású, grafikus megjelenítésű készülékkel – melyről kérésre dokumentáció is készíthető. A szervezők szándéka, hogy a várandósság hónapjai testi-lelki jólétben, boldog várakozással teljenek. Az előadások végigkísérik a terhesség időszakát, ismertetik a kismama helyes életmódját, előkészítenek a vizsgálatokra, a szülés utáni első napokra, de a későbbi feladatokra, nehézségekre is.

➤ **Új szervezet új feladattal**

Áldozatvédelem létezett, de **áldozatsegítő szolgálat** csak 2006. január elsejétől működik, mert a megyeszékhelyeken és Budapesten az igazságügyi hivatalok ekkor kezdték meg a munkát. Az Igazságügyi Minisztérium második legnagyobb háttérintézménye a korábbi Párfogói Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat, valamint a Központi Kárrendezési Iroda összevonásával alakult meg. Az új szervezet tevékenységi köre egyrészt a régi szervezetek szolgáltatásait – jogi segítségnyújtás, pártfogó felügyelet, kárpótlási ügyek – öleli fel, másrészt pedig bűncselekmények áldozatainak adott segítséggel, állami kárenyhítéssel egészült ki.

Segítik az áldozatot érdekeinek érvényesítésében. Tájékoztatják, milyen egészségügyi, szociális, biztosítási eljárások megítélésére, igénybevételére jogosult. Az eljárás illeték- és díjmentes, rászorultságot is csak meghatározott esetekben vizsgálnak.

Mérlegelés alapján lehetőségük van arra, hogy azonnali pénzügyi segítséget adjanak: az áldozat helyzetét veszik figyelembe, mérlegelve a körülményeket. Szakjogászi segítséget is nyújtanak, de ez esetben vizsgálják a rászorultságot. Az állami kárenyhítés pedig csak a bűncselekmény követlen fizikai sértettjét, vagy hozzátartozóját illeti meg, ha a sértett testi épsége, egészsége súlyosan károsodott.

(Az igazságügyi hivatal címe: Debrecen, Miklós u. 16. Telefon: 52/500-360; 52/501-028.)

Programjaink

Dátum	Nap	Időpont	Megnevezés
ÁPRILIS			
Április 8.	szombat	13 ⁰⁰ – 17 ³⁰ 12 ⁰⁰ – 13 ⁰⁰ és 17 ³⁰ – 18 ³⁰	Szupervízió
			Egyéni szupervízió
Április 24.	hétfő	18 ⁰⁰ – 21 ⁰⁰	Esetkonzultáció
MÁJUS			
Május 12.	péntek	16 ⁰⁰ – 18 ³⁰ 15 ⁰⁰ – 16 ⁰⁰	Szupervízió
			Egyéni szupervízió
Május 22.	hétfő	18 ⁰⁰ – 21 ⁰⁰	Esetkonzultáció vagy filmvetítés

A Szolnoki Országos Találkozóról

Dr. Kukorelli Katalin
(Dunaújvárosi Főiskola, Nyelvi Intézet)

A szuicid nyelvi viselkedés.
Az önagresszió lehetséges kezelési modellje
(részletek az előadásból)

Megköszönöm, hogy meghívtak kicsit kívülállóként körükbe, megtiszteltetésnek veszem.

Előadásomban a szuicid nyelvi viselkedésről kívánok előadni, a búcsúleveles öngyilkosok tett előtti sikertelen kommunikációjának egyes vonatkozásait kívánom az idő rövidege miatt csupán bemutatni, amennyiben a továbbiakban a csoportfoglalkozáson van érdeklődés, természetesen bővebben is kifejezhető a téma.

Azt gondolom, hogy nemcsak a sajtó munkatársaiban, hanem önkben is megfogalmazódott az, hogy egy nem pszichiáter, egy nem pszichológus, még csak nem is terapeuta, hogyan merészkedik erre a területre. Hát maga a jelenség diktálja azt, ahogy az interdiszciplináris Zonda Tanár úr, - akinek nagyon nagy tisztelője vagyok - elmondta, hogy ez társadalmi jelenség. A társadalomban gondolkodunk, a gondolkodás eszköze pedig a nyelv.

Ezenkívül, én félttem a témától, ezt megjegyzem.

Miután az első 13 levelet elolvastam, s megismerkedtem a szakirodalommal, amelyet zömmel pszichológusok, pszichiáterek írtak, rájöttem, hogy való igaz, az öngyilkossági szándék jelzést ad magáról. S ezen jelzések egy része - hogy nagy része vagy sem, ezt nem tudom állítani - hiszen a mintám búcsúlevekből áll, a búcsúlevelek a szuicid kommunikációnak egy bizonyos végpontját jelentik. Tehát a mintáról, azaz alapsokaságról tudok következtetéseket levonni, igenis, egy részében ezeknek, azaz az egész szuicid kommunikációnak egy részében vannak nyelvi jelzések. Azaz, egy nyelvész, de nagy büszkeséggel mondom, nyelvtanár, merészkedhet erre a témára.

Tehát hozzáférhet, s az interdiszciplinaritás az adott területeni kutatásokban is nagyon üdvözlendő lenne. (...)

Tulajdonképpen, 152 búcsúlevelet vizsgáltam több szempont alapján, nyelvészeti megközelítésben, hisz én nyelvész vagyok. Ezen leveleket a Budapesti Rendőrkapitányság, és a Békés Megyei Rendőrfőkapitányság Bűnügyi Főigazgatósága bocsátotta rendelkezésemre.

Én félttem a témától, nem akartam hozzálátni, kutatni. Amivel meggyőztek, két dolog. Az egyik: akkor többet soha senkinek nem adnak ilyen lehetőséget; Magyarországon nyelvész még ilyen kutatáshoz hozzá nem jutott. Aztán a későbbiekben elmondták, hogy Európában sem.

Tehát ezenkívül a Budapesti Rendőrfőkapitányság 87 személyre vonatkozó demográfiai adatokat is, 7 változó szerint is rendelkezésemre bocsátott. (...)

33 személy tett említést öngyilkossági szándékáról, a nyomozati anyagok

szerint, és 29 levélben tért ki maga a levélíró erre. Hogy egyeznek-e a személyek, vagy sem, nem tudom, hogy additív-e a két adat, átfedések vannak-e, hiszen, gondolom, hogy ezt mindenki tudja, Önök legfőképpen, hogy ha a búcsúleveleket a rendőrség a rendelkezésemre is bocsátotta, de a törvényi betartások mellet, azaz a személyi adatok nélkül. A beazonosítás ilyen értelemben, lehetetlen. (...)

Tehát nyelvészként azt mondtam, búcsúleveleket kell kutatnom? Jézusom! S amikor végiggondoltam, rájöttem, szövegek vesznek körül. Diskurzusok halmazában, hálójában, útvesztőjében élünk. Hát, nyilvánvaló, a búcsúlevél is szöveg. Ez kicsit most leegyszerűsített megfogalmazás, ezt én is tudom, de a szövegek tartalmát tekintve, formai, alakszerűségi követelményeit kutatva, illetve nyelvi eszközeit kutatva lehet. Azonban egy fontos megállapítás az, hogy megpróbáltam a búcsúleveleket ilyen ontológiai oldalról megközelíteni, semmilyen sikerre nem vezetett. Rájöttem, hogy csak úgy tudom kezelni, ha a búcsúlevelek funkcióit helyezem az előtérbe. S ezek a funkciók, hogy a búcsúlevél maga a döntés kialakításának és véglegesítésének eszköze, az üzenet címzetthez való eljuttatásának eszköze, bármennyire fura, a szuicidium motorikus mechanizmusának iniciáló, vagy követő eszköze.

Mielőtt felolvasnám a levelet, elmondom, hogy természetesen a megszólítás vagy a levélben lévő kezdőbetűk akár, személyre utalok, mert valakit megszólít, az kitalált nevek kezdőbetűi, nem pedig valóság, azt törölték a levélből. Egyrészt, másrészt, természetesen én nagyon szívesen ide is, védésemre is anno, vittem volna eredeti leveleket. De ez egy nagyon-nagyon érzékeny kérdés. Ehhez egy csomó engedély hiányzott. Tehát ezt nem

tehettem meg. Ez betű szerinti átírása csak géppel, a legtöbb levél az kézzel íródik, az egész mintában csak két géppel írott levél volt. Tulajdonképpen hüen átadtam, leírtam, hibákkal együtt. Nem sok van bennük, azt gondolom, hogy ez valahol utal valamire, amit még nem kutattam, talán a legracionálisabb réteg ír levelet, de ez egy következő kutatásnak lehetne témája, ha a szükséges minta a rendelkezésre áll.

Búcsúlevél: „Ezúttal búcsúzom mindenkitől, akiket szerettem, s szeretek. Nagyon sajnálom, hogy fájdalmat, de leginkább kellemetlenséget okozok. Az elhatározásom nem újkeletű. Tizennégy évre nyúlik vissza. Nem találok az élet értelmét Feri nélkül. Nagyon szerettük egymást, és egymásra voltunk utalva, de főleg én. Nincs képességem arra, hogy szépen megöregedjek. Kérni, másra támaszkodni nem tudok. És nem is akarok. A tettem inkább önzés, mint gyávaság. A telek eladásába csak azért mentem bele, mert tudtam, hogy mi az akaratom. Talán nem vettétek észre, hogy mindent elosztogatok? Hát ezért! A kocsit is, mivel az én nevemen volt, XY-nak ajándékoztam. E, A., tudom, hogy a kisvállalkozásom leadása sok gondot okozott, de ne haragudjatok rám, de ha előbb adom le, akkor gyanút fognak. Továbbá sok kacat felgyűlt a lakásban. Rendet akartam csinálni, de az idő sokkal kevesebb volt, mint amire számítottam. Az iratok mellett található noteszomban található nevekre küldjétek értesítést. A szórásos temetéshez ragaszkodom. Feri után. A pénz mindkettőnk rendelkezésére áll. Minden ingó és ingatlan a kettőnk nevében van. Az a kívánságom, hogy az ingatlan részem értékesítése után XY, KB és KL egyenlő részben osszák el. Természetesen a pénzt is. Nagyon szerettem az unokákat is, de névszerint nem tudok mit rájuk hagyni, nincs

értékes személyes holmim. A-ra hagyom a medálos láncom emlékül, G, köszönöm a segítőkészségedet, no most már lesz miből taníttatni a K.-t. A, T, és gyerekek, szeretettel búcsúzom tőletek, aláírás, név dátum.

Az AB tartozik nekem 34 ezer forinttal, a februári bevétel. SJ tudja, hogy kell a pénztárkönyvet kitölteni, ez talán elég az adóra. Ha nem tegyetek hozzá. A kamarát kifizettem utólag, csekk mellékelve. E, vedd fel a kapcsolatot telekügyben TB-vel, ő a szomszéd, és az ingatlanközvetítővel, MK-val kapcsolatban van. A vevő 25.-én jelentkezik. 26-ára beszéltek meg a személyes találkozót. A továbbiakat nem tudom, sajnálom, hogy nektek hagyom az ügyintézését. Aláírás. Kár, hogy nem látom, Z hogyan reagál. Humor akart lenni. G-t hívjátok fel, segít.”

Nem mindegyik levél ilyen hosszú, ilyen terjedelmű, egy szótól a hétszázhanvankét szóig van pontosan a terjedelme. Néha több címzettnek szól, de az akkor kiderül, vagy egy levélen belül, vagy akár külön alakszerűségi követelményeknek megfelelően, külön írónak ezek a levelek.

Először a formai követelmények betartását, vagy be nem tartását vizsgáltam. Nagy következtetésekre nem jutottam, vagy amire igen, azt éppen itt látják kivetítve, tehát a megszólítás a tulajdonképpen a búcsúlevelek több mint felében jelen van. Több mint háromnegyedében szerepel záróformula, és kevesebb, mint háromnegyedében aláírás. Azonban keltezés nagyon ritkán szerepel. Nem kutatási terület, de a nyomozati szervek adatai alapján, amit hivatalosan levélben nem kaptam meg, tehát akkor lenne igazán hivatalos, de majd erre még visszatérünk. Maga a búcsúlevélíró a levélírás idejét, a tett elkövetését, és a megtalálás idejét, szinte

egy pontba hozza. Ezért nem keltez. Aki igen, mint levelünkben is látták, az zömmel nem egy nap alatt írja meg a levelét. Az előbbi levél írója, 47 napig írta a levelét. A levelek zömmel a családnak szólnak: 91 esetben. 9 esetben a hatóságoknak: rendőrség, orvos, hét az ismerősöknek, hét esetben, aki éppen megtalálja a holttestet, 38 esetben nem volt ez megállapítható.

„A dekódolatlan üzenetek” címszó. Mit is akartam itt kifejezni? A tartalmát kutattam itt. A tartalmát, és pedig a beszédszándék megközelítése felől. Hogy hogyan, s miként akart hatni a levélíró a címzetre, hiszen hozzátartozót én nem kutattam, nem értem hozzájuk, nem ismerem a címzettet, tehát amihez hozzáfértem, abból próbáltam éppen kiindulni.

A levelek zömmel azt fejezik ki, ami éppen foglalkoztatja a levélírókat. Summázott összegzés a tartalom tekintetében. A feladók célja, a földi életük rendezett lezárása. Elbúcsúznak szeretteiktől, köszönetet nyilvánítanak, megindokolják tettüket, végrendelkeznek ingó és ingatlan vagyonuk fölött. Gondoskodnak a tartozások megadásáról, meghagyással, a szükséges információ közlésével még a függőben lévő dolgaik elintézéséről is gondoskodnak. És ez jellemző, ha nem egyszavas levélről van szó, akkor, ha tartalmasabb. És felmentik - szabályos, nagyon gyakran így nevezik meg, hogy nyilatkozat -, szabályos nyilatkozatban felmentik a lelkiismeretfurdalás alól a címzetteket.

A halál téma, hiszen egyik kategória a tartalmi vizsgálatnál ez volt, tagadás, haláltéma, énközpontúság és megbékélés, agresszió értékduál. A haláltéma nem okvetlen elmaradhatatlan része a búcsúleveleknek. 26 levélben ilyen nincs. A búcsúleveles öngyilkosságokra nem jellemző az énközpontúság, ez abból is

adódik, hogy itt már le akarja szépen zárni a földi életét. Rendezetten, egyben szépen, illő módon, ez az énközpontúság, az ambivalencia a feltételezésem, de nem vizsgálati eredményem, az az, hogy korábbi szakaszban, az élményfeldolgozás szakaszában, ez sokkal inkább jellemző lehet.

Miért is nem értjük az üzenetet? Bizonyított tény, hogy van, nem én tártam föl, én betolakodó vagyok. Miért nem értjük? Nincs a nyelvnek eszköze, hogy kifejezze? Hát íme itt van: halál, önkezű halál, önagresszió, öngyilkosság. Miből nem kér, miért nem mondja úgy el a veszteségét az öngyilkos, hogy értsük? Azért, mert a gondolat kibontakozásának kezdete valóban a belső beszéd, és azt külsővé kell tenni. Külsővé teszi, sokan külsővé teszik, de sokan oda sem jutnak el. Külsővé teszik, de kódoltan teszik külsővé, hogy miért, tehát nem hű tolmácsa a belső beszédnek a külső, miért teszi, azért, mert ismerik a kizáró eljárásokat a társadalmunkban, a tabu. Más példa is van de a tabu talán e legerősebb, s a halál és az önkezű halál is ezek közé tartozik.

Szövegszintű ráutalással - nem akarok nagyon nagy nyelvészeti fogalmakat, nem lebecsülve a közönséget, de fontos számomra, hogy közérthető is legyek, - tehát szövegszintű ráutalással körülírja olyan öt mondatban, vagy hatban. Vagy egy szövegrészben tudunk rá utalni, utána, akár egy hosszabb levél a példa, akkor utána nagyon sok van, akik eljutnak oda, nagyon sokan, kb. egyharmada a mintámnak, 36-an eljutnak oda, 33 kimondja a halál szót, 3 az öngyilkosság szót.

Kérem szépen, az úgy néz ki, hogy a levél elején szövegszintű, bekezdésszintű ráutalás. Utána egy szépítő szinonima. Mert egyetlen szó a halál, és az öngyilkosság, és a végén esetleg

kimondja, azt, hogy mondjátok meg a többieknek, hogy asztmás rohamban haltam meg. A levél végén. Az eleje pedig az, nem akarok tovább dadogós lenni, elég volt. Barátokhoz fordul és azt mondja: mondjátok meg, hogy asztmás rohamban haltam meg, s mivel barátoknak mondja, azt mondja: Köszöni.

Tehát, a tabuk, úgymond nagyon erősek a társadalomban, de én látok reményt a detabulizálásra. Egyik út, minél többet tudjunk erről a jelenségről. Ne tekintsük ezt a jelenséget a személy gyengeségének. Hiszen ez társadalmi jelenség, és megbotránkoztattam nagyon sok nyelvészt a védésen, amikor azt mondtam, hogy igenis a búcsúlevél közéleti műfaj. Amit nem fogadtak el. De mondtam, hogy továbbra is ezt fogom mondani, annak folyományaként, hogy társadalmi jelenség, a társadalomnak kell változnia, a gyógyszeres segítség, vagy az orvosi segítség mellett, hiszen a személyiségstruktúrát nem én fogom vizsgálni, mert nem értek hozzá.

Együttesen a tagadás témakörét is vizsgáltam. A búcsúleveleket korábban nyelvi megközelítésben Magyarországon pszichiáterek vizsgálták, s ez nem azt jelenti, hogy most aztán ejnye-bejnye, hogy kerültek oda. Nem, ezt a tévedést én nem követem el, azonban azt gondolom, hogy azért is szükség van az együttműködésre, mert aki eddig vizsgálta, ugyan nyelvi értelemben is tett következtetéseket, de nem tett különbséget a kifejezési sík, és a kommunikatív sík között.

Most már abban vagyunk, hogy Tagadás és Öngyilkosság. Tehát, hogyha azt mondom, hogy soha, senki, semmi, ezek negációs, tagadó eszközök. A ne szó is. Ha azt mondom, ne dohányozzanak, torokgyulladásom van. Ez mi? Kérés, ha szépen mondom: Ne dohányozzanak!-

akkor tiltás. Tehát ezt a kettőt el kell különíteni, kicsit könnyedre vettem a figurát, ahogy nyelvész körökben mondják, tettem ezt mindazért, mert nincs időm a bővebb kifejtésre. Tehát a negáció és a többi eszköz, ami jelen van a levelekben, itt a búcsúlevél írás szakaszában, már az esetek nagy részében eszköz, nem tagadást fejez ki.

Az esetek 64,8 százalékában ez ténymegállapítást fejez ki. És az esetek 11 egész valamennyi százalékában csak tagadást. Kérést, tiltást, megint csak feltételezem, nem vizsgáltam, de a szakirodalomból ezt hiszem, neves pszichológusok, akiknek, azt hiszem, hihetünk, állítják, és azt gondolom, hogy így van, hogy a premeditáció időszakában sokkal inkább tagadás, hisz az öngyilkosság mindig egy veszteség elutasítása. A séma így néz ki, nyelvészeti értelemben: Ha egy halálos beteg azt mondja, nem bírom már elviselni a fájdalmakat... mit tagad? Az egészség hiányát, aminek korábban birtokában volt. Nem bírom elviselni a fájdalomteli életet, a séma úgy megy tovább, nem bírom elviselni az életet. Az élet és fájdalom közé egyenlőségjelet tesz. A veszteséget, tehát a veszteség okát, a tárgyvesztés okát azt az okokból tudjuk leszűrni, legtöbbször ezt megnevezik a levelükben.

Kettős negáció kérdését röviden mondom el. Voltak transzkulturális vizsgálatok. Német, angol, magyar levelek, Fekete István és munkatársai vizsgálták, és svájci munkatársai, semmilyen egetrengető nyelvészeti hibát nem követtek el, nem arról van szó, de megint csak kommunikatív sík átvezetése segíthetett eredményre, mivel hogy, a magyar nyelvben például van kettős negáció, a németben pedig nincs. A magyar azt mondja: hogy soha senki nem szeretett engem! Ha megszámlolom szó szerint az eszközöket, akkor mi

irtózatosan tagadó elmék vagyunk, Zonda Tamás könyve szerint is, amit én oda vissza feldolgoztam és nagyon sokat segített nekem ebben.

29 levélből, azaz a szuicid kommunikáció ezen szakaszában, hiányozhat a tagadó eszköztár. Ugyanis, azt viszont én állítom, mert innen merem, pedig tudom, hogy csak nyelvész vagyok, itt tagadása nélkül minden bizonytalansággal nincsen öngyilkosság, a hiány tagadása nélkül nincs! Nyelvi értelemben, hogy hogyan van ez. Ezért kell a búcsúleveleket is, ugyanúgy mint magát az öngyilkosság folyamatát folyamatként, szuicid kommunikációs folyamatként vizsgálni. De az önkéntes által folytatott munkát, a kísérletesek leveleit, a gyászoló embereket is, és így tovább vizsgálni kellene, de még akkor sem tudjuk azt mondani, hogy itt van egy lista, ha kifejezetten az egyes, 11-es, 12-es kifejezés előfordul, akkor ez holnap öngyilkosságot fog elkövetni. Aki ezt így gondolja, az rosszul gondolja, nem is hiszem, hogy így gondolják, tehát ilyen, minden egyes alkalomra ráhúzható, az nem is lehet. De sok mindent kiszűrhetünk, ami esetleg segítheti áldozatos munkájukat, és talán segíthetünk. Én legalábbis remélem.

Azt mondtam, hogy a levelekből a keltezés hiányzik. S azt mondtam, hogy erre még visszatérek. Mégis mit takar ez a pszeudó-interakciós búcsúlevél. Mit csinál a búcsúlevélíró? Kommunikál. Korábban interakciót, visszacsatolást, megértést, az üzenete megfejtését várta el. De mit csinál a búcsúlevelekben? Hát kérem szépen, ott is úgy írja le a levelét, mintha idő, s tér nem állna közötté és a címzett között, azaz, egy külső perspektívából láttatja az egészet. Ő azt már nem éri meg. S a levelekben éppen a kettőspont, amire külön felhívom a

figyelmet, az lehet megint egy ilyen érintkezési pont.

A búcsúlevelek sajátossága az, hogy két beszédidő van benne. Az egyik a tett elkövetése, és lelvélírás. Maga a levélíró úgy véli, hogy ez egyszerre történik, S ha úgy kezeli, akkor nincs benne keltezés. Ha nem úgy kezeli, akkor van benne keltezés, mint ahogyan a bemutatott levélben, és hol a tett időpontjához viszonyít, utal előre, - vissza, hol pedig a levél olvasásának időpontjából. Nem tudom, hogy visszaemlékeznek-e a levél elejére, amit bemutattam, második oldalon volt: szerettem az unokáimat, de nem tudok nekik mit hagyni, nincs értékes tárgyam. 47 napig írta a levelet, nem biztos, egyáltalán nem biztos, hogy akkor követte el, de már a múlt igeidőt használja. Ebből is nagyon sok következtetés levonható nyelvészetileg, de csak akkor, hogyha segítőkészek irányítják, aki a személyiség struktúráját tudja kutatni szakszerűen, de csak együttműködve, mert veszélyes pálya a következtetés egy nyelvész szájából, mert ha rosszat mondok, vagy lehet, hogy rossz a mondatszerkezetem, a blödséget is elhiszi valaki, emberéletekbe kerülhet, ezért sem látom egyszerűen kutathatónak bizonyos részeit, a kommunikációnak.

Megpróbálkoztam kommunikáció értelemben, egy bővebben vett keretbe helyezni a szuicid kommunikációt. Egy kommunikációs modellbe. Két ilyen ábrám van. Az első, a teljesen kibontott elejétől végig: Jordan W. Petterson (1999) agressziós folyamatábráját vettem alapul. Kifejteni végig nincs időm, röviden: akit veszteség ér, az a jelent, ott és akkor, elviselhetetlennek érzi. S az a két pont, ahol az egyes döntések születnek a kettes, s még ott írom, hogy hol kommunikál, s hol van a vége az egyik-másik szintnek, a kommunikációnak. Tehát káosz

uralkodik el rajta, stressz, lebénel, kicsit megnyugszik, mérleget, meg tudja-e oldani a problémáját egyedül? Nem mindig jut el oda, hogy egyáltalán megpróbál külső segítséget kérni, hiszen a mintámban 87 főre voltak demográfiai adataim, ezek több mint 70%-a magányos ember. Tehát, még akkor is, ha családnak szólnak a levelek, a távolság túl nagy. Tehát: nem mindenki kér. Aki kér segítséget, nem értik meg. Mert leplezi, szépítő szinonimákat használ, és vannak tévhitiek a társadalomban, ma már ez nem teljesen igaz, ma már talán mindenki tudja, vagy majdnem mindenki a társadalomban, hogy aki beszél róla, az is megteszi. Régen az volt, hogy mondja, mondja, úgysem teszi meg. De, megteszi. Ezt talán már sikerült bekommunikálni, elfogadtatni a társadalommal, vagy ennyi ismeretet küldeni a társadalom felé erről. Ezen az ábrán kérem az ellipszist megnézni. Ez takarja azt a területet, amikor nem kap segítséget, nem értik meg, a destruktív megoldás felé mozdul el, hiszen ha nem értik meg, a jelen több mint elviselhetetlen, a jövő megjósolhatatlan és fenyegető. Tehát teljesen negatív érzelmi állapotba kerül, és igenis a destruktív modell felé mozdul ki. Kérdés, s ez megint sokkal bővebb, és nemzetközi vizsgálatokat igényelne, - nagyon sok, többnyire, ezen témát kutató, többnyire külföldi, állítja, hogy az auto és hetero destrukció között, nagyon-nagyon labilis a határ. Nem tudni, mikor melyikbe csap át. Még itt megjegyzem, a búcsúlevelek, s a kutatási eredményeim mutatják, azé is, aki azért a destruktív megoldást választja, tehát mindegyiknek krízishelyzetben negatív az énképe, de az övé hatványozottan negatív. És, a levelekből is kitűnik, előző életének az agresszió, a mások elleni agresszió azonban jelen volt sok esetben. Ahol, kicsit kinagyítottam egyik részét, és ott életigenlő szeretnék lenni, és azt

mondom, lentől fölfelé haladva, ugye ott van, hogy kimenet, és megjósolható. Tehát, ha egy olyan ígéretet kap, mindig a közvetlen környezet tekintetében, és ezt ne vegyék rossz néven, de nem a szakembereket értem, azokat is, de nem elsősorban. Közvetlen környezet alatt a munkahelyet, családot, az elsődleges és másodlagos szocializáció helyét, és ilyen sorrendben értem, ha örömteli ígéretet kap, akkor megjósolhatóvá válik a jövő, és itt akkor ő eltéríthető, de megint a közös jelentésalkotással, ami az önök munkájában, gondolom nap mint nap megnyilvánul, beszélgetjük, nem mondunk neki ellent, segítjük arra, hogy ő elhiggye, mi mondunk neki példákat, de ő mondja ki, hogy hát akkor talán mégis kibírom. Akkor mégis megpróbálom, halálos beteg vagyok, és nem akartam de mégis elmegyek az orvoshoz, és így tovább. Tehát nem szabad elfelejteni, hogy a jelentésalkotás interaktív. És hogy mit fejez ki a beszélő, vagy a búcsúlevélíró szavai mit fejeznek ki, az nagyban függ tehát a társadalomtól. Az határozza meg, hogy megértjük vagy nem értjük.

Merészkedtem olyan következtetéseket is levonni a dolgozatomból, amelyek valóban bizonyíthatóak, részben nem az én kutatásaim, de miért ne használnánk fel a másokét, nem kell mindig újból építeni a világot. Tehát, ami kicsit túlmutat a nyelvészeti témán: ahhoz, hogy tudjon, és akarjon beszélni a veszteségeiről a szuicid veszélyeztetett személy, ahhoz kell egy befogadási készség a másik oldalról. A jelenségről többet kell tudni. (...)

Nem csak a szakemberektől, - elsősorban lehet, hogy nem tőlük várja a segítséget, a bajban lévő ember, hanem a közvetlen környezetétől. És szem előtt kell tartani, hogy az ember hitei, álmai vágyai változnak. A dolgok

detabulizálhatóak. Fura, hogy most ezt mondom, de én 17 éve élek M.o.-on. Sok más társadalmat ismerek, hiszen korábbi életemben idegenvezető voltam elég hosszú ideig. S azt mondom, hogy a tabuk, hát mondjuk a szexualitás területén, hogy mennyire detabulizálódott a téma, hogy ennek most mennyire pozitív, vagy negatív kihatásai vannak, ezt most ne firtassuk, nincs itt az ideje, - de ma már a társadalom nagy része elhiszi hogy , s azt gondolom, hogy így van, csak még kezelni nem tudjuk mindig, de ennek társadalmi gyökerei vannak, akkor talán van rá remény, hogy csak az ismereteket kell eljuttatni úgymond a célközösséghez.

Tovább kell kutatni, már ezt is mondtam, a beszéd-sajátosságokat is. Most már annyi maradt hátra, hogy szeretném, ha a

felhasznált irodalom listáját megmutatni. Miért? Csak egy dolog miatt hívom fel erre a figyelmet, hogy az első és az utolsó nyelvi vonatkozású az irodalomlistán. Az értekezésem 113 könyvet - bár ebben törvények is vannak - ölel föl – és 13 cikket.

S nem azért, mert neves kollégáim tudását nem használtam föl, hanem mert senki nem kutatta. Tehát öncélú lett volna a hivatkozás, ez is negatívumként jegyződött föl, a nyelvész társadalomban. Azért magamról beszélek, kritizálni magamat van jogom, és saját kis közösségemet. De nem másért, nem fogadták el a témát. Tanult emberek nem fogadták el. Én nem haragszom rájuk. Én ezzel azt szeretném elmondani, hogy az attitűdváltás rettenetesen hosszadalmas, fáradságos.

Elhangzott a LESZ XVIII. Országos Konferenciáján. Szolnok, 2005. augusztus 26.

Lejegyzte: Kovács Erzsébet. A rövidített változatot készítette: Rénes László.

Beszélgetés a Lovardában

„Ki nevel a végén?” – beszélgetés Dr. Csernus Imrével

(Debrecen, Lovarda – 2006. március 20. 18 órától majdnem 20 óráig)

Korán érkezek. Még nincs fél hat. Gond egy szál se: így akartam. A legelső sorba ülök; jó helyet akarok, nehogy lemaradjak bármiről is. És mellesleg az előadás végén dedikáltatni akarom a könyvem, és egy rövid interjút akarok kérni a Doktor Úrtól. Fél hat után érkezik Csernus doktor. Még riportot készít vele egy tévés stáb. Kimegyek a mosdóba, majd visszatérve leülök a helyemre. Kezemben az egyik sikerkönyv, a „Bevallalom!” Rendezem gondolataimat: tudom, hogy itt és most valami nagyon fontos fog történni. Hogy mi és hogyan, az még nem világos. Hat óra után négy perccel a Dokort a színpad elé kíséri egy hölgy, kezébe ad egy mikrofont, majd elsétál. Tudtam! Ez lesz hát a beszélgetés. A közönséggel fog beszélgetni. *Velünk.* Illetve egy-két emberrel, akik „bevallalják”.

Csernus lepakolja tarisznyáját és kabátját. Kezébe veszi a mikrofont, és belekezd.

Bemutatkozik, üdvözl Minket; örül, hogy itt lehet. Elmondja, hogy miről is lesz szó itt ma este. Elmondja, hogy kapott ő már hideget-meleget. Hogy legalább annyian utálják, mint ahányan szeretik. Főleg a pasik nem szeretik. És váratlan váltás. Szüksége van két emberre. Egy nőre és egy férfira. Akiktől azt fogja megkérdezni, hogy milyen a jó nő, és milyen a jó pasi. Most már tudom, mi fog történni. Nem habozok: leteszem a könyvet, felállok, és kilépek mellé. És talán ugyanabban a pillanatban már egy hölgy is megindul, csak ő középtájról. Mi üdvözljük egymást a Doktor Úrral. Bemutatkozunk, kezet fogunk. Erős, határozott kézfogás. Tekintete rezzenéstelen, és nem a veséig: a *lélekig* hatol. Átvillan az agyamon: minek neki egy férfi? Ha be akarja mutatni a jó pasit: csak magára kell mutatnia. Megérkezik a hölgy is. Csernus őt is üdvözl. Mindannyian állunk a színpad előtt: rajtunk a Közönség szeme. Elkezdődik.

Ami történt, nincs értelme szóról-szóra papírra vetni: noha megtehetném. Digitális diktafonnal rögzítettem az egész 109 perces előadást-beszélgetést. Összefoglalva: kemény volt.

A Doktor kérdez minket. Előbb a hölgyet, majd engem. Felváltva. Gyorsan, csak a lényegre koncentrálna. Egyetlen perc alatt zavart kelt – Mindkettőnkben.

A hölgynek két gyermeke van, nekem egy sem. Elképesztően gyorsan pörögnek a dolgok. Csernus beszélget egy-két mondatot velünk, majd monologizál. Aztán megint beszélget, és újra előad. Igazából nincs egy lánc,

amire felfűzné a műsort. Ő tudja, hogy mi az, amit mindenképp el akar mondani. Az előadás java részét ott és akkor találja ki. Tudja, hogy mit akar, és úgy irányítja a dolgokat, hogy azt elő tudja adni. Nincs szüksége papírra, jegyzetre. Ő maga a tudás és a tapasztalat. Profi. Minden szempontból.

Néhány kérdés, néhány válasz, és kiderül minden.

Rossz párkapcsolat a hölgnél, a második gyerek már abba született bele. Akkor mi szükség volt rá? Minek született meg? A szerelem elmúlása után még legalább egy évig volt a férjével testi kapcsolata. Akkor maga kefélt, hölgyem! Mert szerelmeskedni, szeretkezni csak a szerelmünkkel lehet. És vajon ezzel milyen mintát mutat a gyermekeinek? Nem gondolja, hogy ezzel máris megalapozta mindkettejük párkapcsolati kudarcait? Nem? Érdekes.

Magának ugye nincs gyereke, kedves uram. Milyen szülői mintát hozott otthonról? Anyja egyedül nevelte? Apja még születése előtt elhagyta az anyját? Nem is ismerte az apját? Én ismertem az enyémet. Velünk élt. Mégsem volt apám. Volt testvére? Egyedüli gyermek? Az anyja magába kapaszkodott. Ugyanakkor el is nyomta. Ki volt a férfiminta a családban? Az anyja édesapja? Él még? Mikor halt meg? Amikor maga 11 éves volt? Hogyan kezelte a nagypja halálát? Tudott erről beszélni valakivel a családban, az édesanyjával például? Nem? Akkor hogyan élte meg a halált? És hogyan éli meg most? És hogyan éli meg a kudarcot? Mintha belehalna? Mintha mindent elveszítene? Kétségbe szokott esni? Vége mindennek? Igaz ez akár egy párkapcsolatra is? Nem tud ezekkel az érzésekkel mit kezdeni? Itt lenne az ideje.

Milyen a jó nő, asszonyom? Vagány?! Maga attól jó nő, hogy vagány? Annyit foglalkozik a gyermekeivel, amennyit csak lehet? Azt kérdeztem mitől jó nő!?! Nem az anyaságról.

Milyen a jó pasi, uram? Aki tudja, mit akar? Kár, hogy két sorral hátrébb ezt már nem lehetett hallani. Maga határozatlan, kedves uram. És mondták már magának, hogy merev? Hogy zárkózott? Igen? Legalább tudja.

Maga szokott félni, asszonyom? Nem? Na ne hazudjon! Szokott félni? Nem? Na jó. Így is lehet.

És maga uram? Igen? Nocsak.

Tudják mi a fontos? Hogy mit lát otthon a gyerek. A minták, kérem szépen. Hogy mit mutatok otthon annak a gyereknek. Vagy gyerekeknek. A példa. És a jó nő attól jó nő, hogy van tartása. A jó pasi pedig attól jó pasi, hogy van tartása. Az az ember, akinek van tartása: hiteles. Az ilyen emberre lehet számítani. Az ilyen szülőre lehet számítani. Az ilyen szülő tud példát mutatni. Tud beszélni a gyermekével – bármiről. Hányan beszéltek már Önök közül őszintén a kamasz gyermekükkel a szexualitásról? Őszintén! Az orális szexről, mondjuk? (Senki sem jelentkezik)

Milyen érdekes. Milyen minta ez megint? És tudják, mi fontos még? Hogy ha valaki egyedül neveli a gyermekét, az ne próbálja utánozni a másik nemet. A férfi: legyen férfi. A nő: legyen nő. Ennyi. Nem lehet valaki anya és apa egy személyben. Nem lehet! De ha valaki igaz férfi vagy nő, az olyan erős példa lesz, amihez tudja magát mérni a gyerek. És fontos, hogy ne engedjük magunkat manipulálni – de mi magunk se manipuláljunk. A kisgyerek a földhöz vágja magát, és hisztizik, és bömböl – mindezt nyilvánosan. És a

szülő, attól való félelmében, hogy a külvilág nem tartja őt jó szülőnek – megteszi, amit a gyerek akar. És onnantól a gyerek irányít. És a másik oldal. A szülő manipulációi. Hát ezt érdemli szegény anyád? Aki egész életében érted dolgozott? És akkor a szülő befolyásol. Ne manipuláljanak! És ne engedjék, hogy Önöket manipulálják! Egyensúly! Minden téren. Ne foglalkozzanak csak a testükkel. Vagy csak a szellemükkel. Vagy csak a lelkükkel. Mindegyikkel egyformán foglalkozzanak. Adjanak bele mindent! Akkor menni fog. Tegyenek bele mindent az életükbe! Minden egyes nap! Akkor nem fogják elrontani.

És ekkor jön a tinédzser – mivel Csernusnak szüksége van egy kamaszra, aki elmondja véleményét a felnőttekről. Nagy nehezen jelentkezik egy 18 éves gimnazista lány.

Szóval a felnőttek nem merik bevállalni, hogy ők is emberek? Őszintétlenek? Félnek? És Ön, kisasszony? Mikor ölelte át utoljára az édesapja, és mondta azt, hogy szereti? Amikor sikerült a nyelvvizsgája?! Ez van otthon? Versenyeztetés? Jól futott a ló – megérdemel egy vállveregetést! Csak a teljesítményt díjazták. Azok közül is csak a saját szemükben fontos teljesítményt. És Ön, kisasszony? Mikor ölelte át utoljára az édesapját, és mondta neki, hogy szereti? A születésnapján? Gratulálok! Eltanulta a mintát! Maga is versenyeztet! Ennyi és ennyi éves lettél apu – gratulálok! Milyen szeretet az, amit nem lehet kimutatni nap, mint nap? Amihez teljesítmény kell? Maga is ezt a mintát fogja követni, kisasszony! Nem! Nem kell utánoznia! Ne ezzel mentegesse a gyávaságát! Ha maga szereti az édesapját – mutassa ki neki!

És Önök? Hogyan fognak elszámolni, ha az, akit szeretnek, ma meghal – és Önök soha nem merték ezt neki igazán kimutatni? Hogyan rendezik ezt le majd magukban? Ön, kisasszony! Ön, asszonyom! Ön, uram! Önök, hölgyeim és uraim! Soha nem késő! Amíg élnek – addig nem.

És ekkor a Doktor elbúcsúzik a kihívott vendégektől. Mindenkiel vált még egy-két szót.

Hogy érzi magát, kisasszony? Nem túl jól? Azt nem csodálom. Ne mentegetőzzön! Nem mentegetőzhet a szülei hibáival! Ön nem köteles az ő életüket élni. Változtasson. Ha akar. Ha nem: az is az Ön döntése.

Ön, asszonyom? Jól? Csak tudja mi a baj? Megmondom. Miért játssza a férfit? Mert maga nem az. Tudja miért nem? Mert nincsen töke. Ez a baj. Aki nem férfi – az nem férfi. Nem így gondolja? Szíve joga! De legalább a gyerekei tudják Önről! Az is valami!

És Ön, uram? Szarul? Miért? Mert rájött, hogy egy gyáva alak? És ez miért baj? Ebből kiindulva lehet változtatni? Így van! Na látja! Nem! Soha nem késő! Hozzám javarészt 16-36 év közötti emberek járnak. Negyven évesen, vagy még idősebben már nagyon nehéz változtatni. Ahhoz már rengeteg energia kell. Mert addigra a személyiség már nagyon merev. Akkor is lehet – de minden nappal nehezebb! 28 évesen?! Lehet változtatni. Persze, hogy lehet!

Nos, ennyi. Csernus doktor még összefoglalja az elhangzottakat. Kemény. Nyílt. Szókimondó. Durva. De őszinte. Hiteles. És igaza van.

Ne halogass! Ne próbálkozz! Csináld! Vagy ne csináld! (Mint Yoda a Csillagok

háborújában – csakhogy ez a valóság, és Csernus Imre nagyon is létezik) Ne döntögessenek! Próbálkozni, igyekezni... Nem! Nem elég! Tenni! Dönteni és cselekedni! Mert egy napon késő lesz. De lehet választani. Aki meg akar dögleni, emberhez méltatlanul – az tegye. Az ő választása. Az ő nyomora. Aki meg akar halni (majd egy napon) – az válassza azt! Mert lehet meghalni, emberhez méltóan – és lehet megdögleni. És nem mindegy. Nem mindegy! És ha egyedül nem megy – lehet segítséget kérni. Nem szégyen. Emberek vagyunk. Én is szoktam önző lenni. Magalkuvó. Aljas. Gyenge. *Ember vagyok.* De fontos, hogy ki tudjam mondani a bajt. Az *igazi* bajt. Csak akkor lehet rajta változtatni. És csak akkor lehet felismerni, ha ilyen emberrel találkozunk.

Akad még néhány kérdés a közönség soraiból. De úgy érzem, hogy ezek közléséhez már nincsen jogom. Csernus gyorsan kérdez, támad, elemez, és egy kicsit monologizál. Vesztésekre is szükség van. Olyanra, aki nem tud dönteni. Hogy az, aki képes rá, tudja kihez mérni magát. De a döntés szuverén jog. Nem kell vesztésnek lenni. Csak dönteni kell. *Ez a szabadság. A választás lehetősége.* A választás joga. A döntés lehetősége.

És itt van vége. A Doktor Úr megjegyzi, hogy már akad, aki ásítozik – ezért igazodjunk hozzá, azaz a legkisebbhez. Ne terheljük több információval azt, aki már nem képes többet befogadni. Úgyhogy ennyit mára. Elköszön, és megy. A kijáratnál megállítják. Dedikálásra váró könyvek tucatjai kerülnek elő. Én is aláíratom Vele az enyémet. Négy szavas üzenetet ír a nevé felé, visszaadja a könyvet, és keményen a szemembe néz. „Minden jót!” – mondja. Elköszönök tőle.

Felszedelőzködöm és elindulok. Nincs már szükség interjúra.

Ennél többet már nem kaphattam azon az estén. Vagy akár ebben az Életben. Mert tudod, rájöttem ott és akkor – vagy négyszáz másik ember előtt –, hogy ez az *egy* Életem van. Nem csak nekem. *Nektek* is. Még ha újjá is születek, vagy testesülök – az, hogy Gali Viktor legyenek csak most, ebben az életemben adatik meg. És nem hibáztathatok senkit, ha elrontom. Az én Életem – az én Döntésem.

Mindenki dönt. Minden nap. Hogy bevallja-e – vagy sem. Hogy kimondja-e – vagy hazudik és menekül tovább. Hogy változtat – vagy agonizál tovább. Lehet választani. Az egyik választás nem fáj. Eleinte. A másik kezdetben nagyon fáj – és ahogy változunk, és elkezdünk végre *élni*, úgy csillapodik és oldódik fel.

Én ugyanúgy elégttem ott, a színpad előtt, mint Csernus doktor – ahogy ezt el is mondta. Mert Ő mindent beleadott abba a közel két órába. Én is.

Változni nem könnyű. Huszonnyolc esztendő hibáit, félelmeit, tékozlását, gyengeségét nem lehet egyetlen nap alatt kijavítani. De döntöttem. Változom. Változtatok. Minden egyes nap. Kemény munka van előttem. De csak a mai napra koncentrálok igazán – habár vannak terveim. De a MA a lényeg. Mert ha *ma* tudok/tudtam bátor lenni, ha *ma* sikerül(t) – akkor *holnap* is fog.

Mindenkinek saját joga a Döntés, a Választás. Aki bevallja a hibáit – az már elindulhat a Saját útján. Aki mer EMBER lenni – az megérdemli az Életet. És a Halált; az Emberhez méltó Halált. És higgyék el: alig van néhány ilyen ember körülöttünk. Különben nem ilyen lenne a Világ, amiben élünk.

ÉN bevállaltam. Változok. Változtatok.
És TE?
Lehet választani!

Gali Viktor
vicgilson@freemail.hu

Klasszikus kínai tanmesék 10.¹

A SÓLYOM ÉS A VIPERA

A sólyom viperát pillantott meg az úton, fel akarta csípni.

– Ne falj fel engem! – kérlelte a vipera. – Az emberek azt tartják, hogy méreg lakozik benned. Ezt azért terjesztik rólad, mert viperát eszel. Ha nem tennéd, a méreg nem kerülne beléd, és az emberek nem gyűlölnének.

– Hallgass! – rivallt rá a sólyom. – Hazugság, hogy én mérgező vagyok. Épp te lövellsz mérget az emberekbe, s ha megeszlek, csak megszabadítalak bűnös cselekedeteidtől. Az emberek pontosan azért tartanak engem, mert tudják, elbánok veled. Azt is tudják, hogy a tollaimat és a karmaimat átította a méreg, ezért használják őket mások megmérgezésére*, de nekem semmi közöm ehhez, mint ahogy a fegyvernek sincs köze hozzá, hogy gyilkosságra használják. Vagy a fegyvert kellene hibáztatni az öldöklésekért? Nem az embert? Én szándékosan nem ártok az embereknek, engem csak fegyverként használnak a gonoszság ellen. Te viszont lesben állsz a fűben, és a sors akarta, hogy ma az utamba kerülj. Semmiféle okoskodás nem ment meg.

És a sólyom felfalta a viperát.**

AZ EMBER, AKI JOBBAN SZERETTE A PÉNZÉT, MINT AZ ÉLETÉT

Yongzhou-ban hirtelen megáradt a folyó. Hat ember szembeszállt a veszéllyel, kis csónakon igyekeztek át a túlsó partra. A folyó közepén a csónak felborult, az emberek úszni kezdtek. Egyikük, bár erőteljes karcsapásokkal úszott, alig haladt előre.

– Te vagy a legjobb úszó, miért maradsz le? – kérdezték a társai.

– Ezer aranyat rejtettem az ágyékkötőmbe – felelte.

– Oldozd le. Miért nem oldozod le magadról?

A férfi nem válaszolt, megrázta a fejét és úszott tovább, holott látható volt, nehezen birkózik az árral.

A többiek elérték a túlsó partot, egyre kiáltoztak neki.

– Dobd el az aranyaidat, bolond! Mi hasznát veszed, ha megfulladsz?

A férfi csak a fejét rázta. Néhány pillanat múlva elmerült.

*Liu Zongyuan összegyűjtött munkái***

¹ A fordítás a Foreign Languages Press, Beijing, China, 1981-ben kiadott Chinese Ancient Fables c. angol nyelvű kötete alapján készült. Magyar fordítás © Striker Judit, 1991. A fordítást az eredetivel egybevetette Baron Péter

* E hiedelemből fakadóan a sólyom tollát megetették azokkal, akiket el akartak tenni láb alól.

** Ismeretlen szerző műve a VIII. századból.

*** Liu Zongyuan 773 és 819 között élt.

A GUIZHOU-I SZAMÁR

Guizhou-ban egyetlen szamár sem volt mindaddig, amíg valami külön a hajóján oda nem vitt egyet. Mivel a szigeten semmi hasznát nem vette az állatnak, szabadon engedte. Egy tigris megpillantva a szamarat, azt hitte, istenséget lát. Elrejtőzött, hosszasan szemlélte az ismeretlent, majd kissé közelebb merészkedett, de azért tisztos távolságban maradt. Ekkor a szamár iszonyatos hangon elbődült. A tigris megrémült, elmenekült, attól tartva, hogy a szamár menten befalja. Távolságban visszafordult, s úgy vélte, nem is olyan rémisztő ez az ismeretlen. Aztán a szamár ismét bögött, és a tigris egészen megszokta az üvöltését. Közelebb settenkedett a szamárhoz, és amint közeledett hozzá, egyre szemtelenebbé, egyre toladóbbá, majd már támadóvá vált. A szamár elveszítette hidegvérét, megfordult, és hátsó lábával kirúgott a tigris felé.

“Éz minden, amit tud!” – gondolta a tigris. Ráugrott a szamár, elharapta a torkát, szőröstül-bőröstül felfalta.

Szegény szamár! Ha nem mutatta volna be minden tudását, még a tigris se merte volna megtámadni! De hát elárulta magát.

Liu Zongyuan összegyűjtött munkái

A VADÁSZ CSELFOGÁSA

Az őz fél a farkastól, a farkas a tigristől, a tigris meg a medvétől. A medve, ha felegyenesedve támad, a legfélelmetesebb, a legerősebb valamennyi állat között.

Chu tartományban egy vadász remekül utánozta bambusz sípján az állatok hangját. Kicsalogatta sípjával az őzet rejtekéből, aztán leterítette.

Egy nap ismét szokott cselfogásához folyamodott. A farkas, a síp hangját őznek véelve, előbújt. A vadász megijedt, hirtelen a tigris üvöltését imitálta. A farkas elmenekült, ám a bozót szélén feltűnt a tigris. A vadász rémületében máris a medve hangját csalta elő sípjából, amire a tigris hanyatt-homlok elszaladt. A medve azonban azt hitte, valamelyik kölyke hívja, és a hang felé sietett. A bocs helyett a vadászra bukkant, helyben nyomban szétmarcangolta, felfalta.

Ha valaki nem bízik saját képességeiben és külső erőkhöz folyamodik, hasonló sorsra juthat, mint ez a Chu-béli vadász.

Tiu Zongyuan összegyűjtött munkái

A JÁMBOR ŐZGIDA

Linjiangban egy ember őzgidát fogott. Amikor hazavitte, kutyái a szájuk szélét nyalogatva csóválták a farkukat. Az ember haragosan elkergette őket. Később az ember az őzgidát a kutyái közé eresztette, de figyelmeztette a kutyákat, hagyják békén a gidát, fogadják maguk közé. Amint az őz növekedett, megfélekedett eredeti mivoltáról, a kutyák barátjaként szórakozott, játszott velük. A kutyák, gazdájuktól félve, természetüket meghazudtoló módon összebarátkoztak az őzzel.

Három év múltán az őz észrevétlenül kiosont a ház kapuján. Az utcán sok ismeretlen kutyát látott, barátkozni próbált velük. A kutyák meglepődtek az őz láttán, de meg is örültek az útjukba kerülő finom eledelnek. Rávetették magukat, szétmarcangolták. Az őz még akkor sem fogta fel, miért kellett oly korai véget érnie.

Liu Zongyuan összegyűjtött munkái

RÉGI SZOKÁS

Az új előljáró nagy vacsorát adott a helyi előkelőségek tiszteletére. Rengeteg zenészt hívott, hogy szórakoztassák a társaságot. A multság közepén az egyik zenész énekelni kezdett:

- Le a régivel, éljen az új, le a végzetes csillaggal, éljen a szerencsecsillag!
- Az előjárónak roppant mód hízelgett a dal. Megkérdezte:
- Ki a dal szerzője?
- Azt nem tudom, de az a szokás, hogy ha új előjárót kapunk, mindig ezt adjuk elő – felelte a zenész.

*Xiang Shan Ye Lu**

A VADLÚDŐRSÉG

Annak, akit vadlúdcsapat éjjeli megfigyelésével bíznak meg, nagyon elővigyázatosnak kell lennie, a vadludak ugyanis a legcsekélyebb szokatlan neszre is felriadnak, és új rejtekhelyre vonulnak. Ezt szem előtt tartva a vadlúdvadászok tervet dolgoztak ki, hogy túljárjanak az állatok eszén. Becserkészték a tanyájukat, hatalmas méretű hálót feszítettek ki, maguk pedig elrejtőztek a közeli hasadékokban.

Az éjszaka közeledtére a vadludak pihenni tértek. A vadászok fáklyát gyújtottak. Amint a gúnár riasztóan felgágogott, a vadászok eloltották a fáklyát. A csapat, amely menekülésre készen ugrott talpra, nem látott veszélyt, s ismét lepihent. A vadászok a cselet háromszor megismételték. A harmadik alkalommal a ludak úgy vélték, a gúnár feleslegesen riogatja őket, ezért jól megtépázták, majd az egész csapat nyugovóra tért.

Kevéssel ezután a vadászok újból fáklyát gyújtottak. A gúnár most nem riasztotta társait, a vadászok pedig csaknem az egész vadlúdcsapatot zsákmányul ejtették.

*Jing Wen**

RÉGI TÓ HELYETT ÚJ

Wang Anshi, a Song-dinasztia miniszterelnöke nagyon kedvelte a közhasznú munkákat. Liu Kongfu a kegyeibe akart férközni, ezért azt javasolta:

- Csapoldtasd le a Liangshanbo tavat, és nyolcszáz négyzet li hasznosítható területet nyersz.

Wang Anshit fellelkesítette az ötlet, majd megkérdezte.

- Jó, és hová tegyük a rengeteg vizet?
- Ásass ugyanolyan méretű másik tavat, és a problémát máris megoldottad – felelte Liu Kongfu.

Wang Anshi nagyot nevetett, és elvetette az ötletet.

*Shao fe jegyzései***

RÉGI KÖNYVEK RÉGI BRONZÉRT

Az írástudó nagy pénzsűkében volt, összecsomagolta hát néhány száz könyvét, hogy a fővárosba vigye, és eladja őket. Útközben összeismerkedett egy másik írástudóval, aki végignézte a könyvek listáját, és úgy döntött, megveszi a könyveket. Nem tudta megfizetni a könyvek árát, de régi bronzérméi meg dísz tárgyai voltak, amelyeket el akart adni, hogy rizst vehessen a pénzen. Megmutatta őket a mi emberünknek, az meg nagy rajongója volt a régi bronzérméknek, dísz tárgyaknak, s csodálattal szemlélte a ritkaságokat.

- Ne add el őket – mondta. – Becsüljük fel a könyvek meg a bronz értékét, és cseréljünk. Megállapodtak a cserében.

Hazaérve, felesége meglepődött a gyors visszatérésén. Hallván, mi történt, perlekedni kezdett.

* Sang Wenying műve a tizedik századból.

* Song Qi művei (998-1061)

** Két kötetben jelent meg. Az első kötet szerzője Shao Bowen a 11. században, a másodiké fia, Shao Bo.

– Te ostoba! Mit akarsz kezdeni ezekkel a vacakokkal, amikor egy szem rizs nincs a háznál?

– Na látod! Pont így járt a másik is. A könyvekből jó darabig neki sem lesz rizse.

*Dao Shan Quing Hua***

AKI GYERTYÁT GYÚJT, HOGY MEGTALÁLJA A KOVÁT

Ai Zi egy este megkérte tanítványát, dörzsölje meg a kovát, hogy lámpát gyújthasson. Hosszú ideig nem történt semmi. Ai Zi emelt hangon sürgette a tanítványt.

– Itt olyan sötét van, hogy találhatnám meg a kovát? – mentegetőzött a tanítvány. Aztán hozzátette: – Mester, tartsd ide a gyertyát, és együtt megkeressük.

Ai Zi töredékekből*

Könyvajánlat

Buda Béla: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei

Animula Kiadó, Bp. 2005.

A kiváló, tankönyvként és tudományos vezérfonalként egyaránt hasznosítható kötet a közvetlen emberi kommunikáció modern elméletét és szemléletét foglalja össze. A Buda-kötet első változata 1972-ben készült és 1974-ben jelent meg az MRT Tömegkommunikációs Kutató Központ szakkönyvtárának 25. köteteként, majd a közrebocsátó intézet 1979-ben újra kiadta bővített formában, tanfolyami anyagként. Azóta már sokszor megjelent, így a közelmúltban is kezünkbe vehettünk egy újabb kiadást.

Buda Béla címben is jelzett "közvetlen kommunikációt", két ember informatív érintkezését tekinti alaphelyzetnek. A tanulmány áttekinti azokat a kutatási területeket, amelyek az utóbbi évtizedekben a kommunikáció jelenségeit feltárták és rendezték, kezdve az információelmélettől az emocionális expresszió, a pszichoanalízisen és a tömegkommunikációs kutatásokon át egészen a szimbolikus interakcionizmusig, a szemantikáig és szemiotikáig. A kötet a verbális közlési csatornák mellett a nem verbálisakkal, a mimikai, vokális, mozgásos stb. közvetítési módokkal is részletesen foglalkozik, áttekinti a közvetlen emberi kommunikáció dinamikáját, stratégiáját, szabályszerűségeit (különös tekintettel a rádiós és televíziós formákra), illetve a hivatásos "kommunikátorok" fejlesztésének lehetőségeit.

A kommunikáció elvei és módszerei igen sok szakág kutatási mindennapjaiban jelennek meg; interdiszciplináris jellege miatt a közkönyvtárak gyűjteményébe feltétlenül beletartozik, sőt, a könyvtári munka, a könyvtárosi "kommunikáció" köznapjai is sokat profitálhatnak a szakmai kalauz megállapításaiból, még ha azóta a témába vágó újabb kiadványok is megjelentek.

infó VIII. évfolyam, április havi információs kiadvány.

**^{*} Ismeretlen szerző töredékeiből a X. századból.
* Su Shi (1036-1101) műve).

Lezárva: 2006. április 5-én, Debrecen.
"Segítőkéz" Lelkiségi Telefonszolgálat
e-mail: debrecen27@sos505.hu

Rénes László ©